

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566

ประเด็นที่ 3 สุขภาพกลุ่มวัย

หัวข้อ การยกระดับบริการผู้สูงอายุ

จังหวัดสระแก้ว 14-16 กุมภาพันธ์ 2566 เขตสุขภาพที่ 6 รอบที่ 1/2566

1.หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก: กรมอนามัย กรมการแพทย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม: กรมสุขภาพจิต

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัดสระแก้วมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.20 (ผู้สูงอายุ 91,035 คน จากประชากรทั้งหมด 561,992 คน) ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 57.66 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุน้อยกว่าระดับเขตและประเทศ ร้อยละ 16.39 และร้อยละ 18.50 ตามลำดับ อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ อำเภอวังสมบูรณ์ ร้อยละ 17.46 รองลงมาคือ อำเภอเมืองสระแก้ว ร้อยละ 16.98 และอำเภอวังน้ำเย็น ร้อยละ 16.53 การคัดกรองประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ปีงบประมาณ 2566 คัดกรอง ร้อยละ 65.21 (ผู้สูงอายุที่คัดกรอง ADL 54,547 คน จากทั้งหมด 83,653 คน) พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 95.77 ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 3.59 และช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.64 มีชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ 63 ชมรม คิดเป็นร้อยละ 106.78 ของตำบลทั้งหมด (59 ตำบล) แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกตำบลในอำเภอคลองหาด และอำเภอเขาฉกรรจ์

การคัดกรองผู้สูงอายุ 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการมองเห็น สายตาระยะใกล้ คัดกรองได้ร้อยละ 60.26 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.83 สายตาระยะไกล คัดกรองได้ร้อยละ 53.58 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.81 ต้อกระจก คัดกรองได้ร้อยละ 58.5 พบความผิดปกติ ร้อยละ 1.11 ต้อหิน คัดกรองได้ร้อยละ 52.33 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.12 จอประสาทตาเสื่อม คัดกรองได้ร้อยละ 49.8 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.23 ด้านการกลืนปัสสาวะ คัดกรองได้ร้อยละ 30.05 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.39 ด้านการได้ยิน คัดกรองได้ร้อยละ 15.72 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.68 คัดกรอง ADL ร้อยละ 64.46 พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 95.74 ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 3.63 และช่วยเหลือตนเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.63 ด้านความคิดความจำ คัดกรองได้ร้อยละ 46.6 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.31 ภาวะซึมเศร้า (2Q) คัดกรองได้ร้อยละ 70.72 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.10 ด้านการเคลื่อนไหว คัดกรองได้ร้อยละ 63.45 พบความผิดปกติ ร้อยละ 1.62 ด้านสุขภาพช่องปาก คัดกรองได้ร้อยละ 63.86 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.68 ภาวะขาดสารอาหารคัดกรองได้ร้อยละ 13.6 พบความเสี่ยง ร้อยละ 0.16

การจัดทำแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพ Wellness Plan โดยการประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ 6 องค์ประกอบของผู้สูงอายุที่มี ADL ตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป เป้าหมายการจัดทำแผนร้อยละ 50 ของผู้สูงอายุที่มีปัจจัยเสี่ยงตั้งแต่ 1 ประเด็นขึ้นไป เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น ซึ่งจังหวัดสระแก้ว มีค่าเป้าหมายการจัดทำแผนฯ จำนวน 985 คน อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

การคัดกรองซึมเศร้า (2Q Plus) ในผู้สูงอายุ จำนวน 56,981 คน (เป้า 83,649 คน) คิดเป็นร้อยละ 68.12 โดยอำเภอที่มีผลคัดกรองซึมเศร้า (2Q Plus) สูงสุด คือ อำเภอโคกสูง อำเภออรัญประเทศ และอำเภอเมืองสระแก้ว (ร้อยละ 91.45, 79.38 และ 72.75 ตามลำดับ) พบผู้สูงอายุเสี่ยงซึมเศร้า (รหัสผิดปกติ 1B0281) จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09 ไม่พบผู้มีความเสี่ยงฆ่าตัวตายจากข้อคำถาม 2Q Plus (รหัสผิดปกติ 1B0212) โดยผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงได้รับการประเมินต่อด้วยแบบประเมินซึมเศร้า 9Q จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.69 ผลการประเมินพบผู้มีความเสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 (ข้อมูลจาก HDC หมวดส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิต วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566)

การดำเนินงานตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ผ่านเกณฑ์ ในปี 2566 ร้อยละ 100 (มีตำบลได้รับรองซ้ำในปี 66 (Re-Accreditation) และผ่านเกณฑ์ 5 แห่ง) Care Manager ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 145 คน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 1,116 คน จังหวัดสระแก้วมีกองทุนตำบลทั้งหมด 66 แห่ง มี อปท. ที่สมัครเข้าร่วมโครงการ Long Term Care 66 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 มีการดำเนินงาน โอนงบโครงการ Long Term Care ใน อปท. ทั้งหมด 6 แห่ง (สิทธิ UC) การดำเนินงานการจัดทำแผนการดูแลผู้สุขภาพรายบุคคล (Care Plan) ที่เข้าร่วมโครงการ Long Term Care ระบบโปรแกรม 3C ยอดสะสม ปี 2561 – 2566 จำนวน 4,084 ฉบับ (ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ยอดสะสม 4,234 ราย) คิดเป็นร้อยละ 96.46

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
1.จัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพ Wellness Plan	<p>ระดับกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย ชี้แจงตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ค่าเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน Wellness plan ให้กับศูนย์อนามัย เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2566 - กรมอนามัยจัดทำคู่มือการใช้งานแผนส่งเสริมสุขภาพดี (wellness plan) สำนักอนามัยผู้สูงอายุ <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดสระแก้ว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อพัฒนาศักยภาพเครือข่ายและบุคลากรในการจัดบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ (งบประมาณ สสจ.สระแก้ว) - โครงการส่งเสริมสุขภาพประชาชนจังหวัดสระแก้ว กิจกรรมเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุให้สามารถมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพตนเอง และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในผู้สูงอายุ (งบพัฒนาจังหวัดสระแก้ว จำนวน 446,000 บาท) 	<p>ระดับกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดประชุมพัฒนาศักยภาพทักษะบุคลากรในการดำเนินงานจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี Wellness Plan และชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ กรมอนามัย ปี 2566 โดยมีการชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้งานแอปพลิเคชัน BLUEBOOK การประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพ 6 องค์ประกอบ และการจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพ Wellness Plan ด้วย google form ที่ทางศูนย์อนามัยจัดทำขึ้น เพื่อสรุปผลและคืนข้อมูลให้กับจังหวัด ระบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2566 มีผู้เข้าร่วมประชุม 380 คน - ศูนย์อนามัยที่ 6 สนับสนุนวิทยากรบรรยายการจัดทำ wellness plan ให้ความรู้องค์กอบด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - อยู่ระหว่างดำเนินการตามแผนฯ (Timeline เดือนเมษายน 2566 เป็นต้นไป) โดยจะมีกิจกรรมดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ และแนวทางติดตามประเมินผล 2) นิเทศติดตามการจัดกิจกรรมในพื้นที่ 3) สสำรวจและประเมินผลพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในผู้สูงอายุที่ผ่านการอบรม 4) ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
<p>2. ร้อยละของผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลตาม Care Plan</p>	<p>ระดับกรม</p> <ol style="list-style-type: none"> อบรมฟื้นฟูผู้จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว Care Manager เขตสุขภาพที่ 6 พัฒนาการปรับปรุงหลักสูตร Care Manager เพื่อรองรับการอบรม Care Manager ของ รพ.สต. ที่จะถ่ายโอนไป อปท.และในพื้นที่ขาดแคลน ปรับปรุงพัฒนาระบบโปรแกรม 3 C <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแนวทางการบริหารจัดการงบกองทุน Long Term Care คงเหลือ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 6 ระยอง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ร่วมกับ สปสช.เขต 6 ระยอง และ สนง.ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน/เบิกจ่ายงบกองทุน LTC คงเหลือ (ปี 2559-2565) แนวทางการดำเนินงานปีงบประมาณ 2566 	<p>ระดับกรม</p> <ol style="list-style-type: none"> มีการจัดอบรมฟื้นฟู ระหว่างวันที่ 13 - 15 ธันวาคม 2565 มีผู้เข้าร่วมประชุมระบบออนไลน์ จำนวน 260 คน และได้รับหน่วย CNEU 19 หน่วย สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย มีการประชุมปรับปรุงหลักสูตร Care Manager และจัดอบรม Care Manager 2 รุ่น ในปี 2566 วันที่ 1-3 กุมภาพันธ์ 2566 สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย มีแผนการจัดอบรม Care Manager 2 รุ่น ระบบออนไลน์ ฝึกปฏิบัติงานในพื้นที่ตนเอง เก็บ Case จัดทำ Care Plan <p>รุ่นที่ 1 อาทิตย์ที่ 3 และ 4 เดือนกุมภาพันธ์ 2566 รุ่นที่ 2 อาทิตย์ที่ 3 และ 4 เดือนมีนาคม 2566</p> <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ประชุมชี้แจงแนวทางฯ เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2566 เวลา 13.00 น.-16.00 น. ณ ห้องประชุม Conference Cockpit ชั้น 1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว และผ่านการประชุมออนไลน์ระบบ Cisco Webex Meetings กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ท้องถิ่นจังหวัดสระแก้ว ท้องถิ่นอำเภอ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน Long Term Care ในระดับอำเภอ และระดับตำบล ทุกตำบล เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยบริการ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สามารถบริหารจัดการ ตลอดจนให้บริการผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของขวัญปีใหม่ พ.ศ. 2566 ปีแห่งสุขภาพสูงวัยไทย จัดประชุมชี้แจง จำนวน 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 27 ม.ค. 2566 และนำเข้าที่ประชุม คปสจ./สาธารณสุขอำเภอ ทุกแห่ง เพื่อเร่งรัดขับเคลื่อน กำกับติดตาม
<p>3.จำนวนชมรมผู้สูงอายุที่ดำเนินการด้านสุขภาพ</p>	<p>ระดับกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> ประชุมชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ ตำบล LTC ปี 2566 	<p>ระดับกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดประชุมพัฒนาศักยภาพทักษะบุคลากรในการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ กรมอนามัย ปี 2566 ชี้แจงเป้าหมายการดำเนินงาน

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
(เป้าหมาย 1 ชมรม/ตำบล)	ระดับจังหวัด - จัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพประชาชน (ผู้สูงอายุ) อบรมเชิงปฏิบัติการชะลอชรา ชีววัยยืนยาวสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้สูงอายุด้านสุขภาพ	และการประเมินชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ด้วย google form ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 6 ระดับจังหวัด - มีแผนอบรมเชิงปฏิบัติการชะลอชรา ชีววัยยืนยาวในชมรมผู้สูงอายุ 18 แห่งๆ ละ 50 คน รวมจำนวน 900 คน ครอบคลุมทุกอำเภอ ในเดือน เม.ย. 2566 (Timeline งบจังหวัด) และกำกับติดตามผลต่อไป - มีชมรมผู้สูงอายุฯ 53 ชมรม จาก 59 ตำบล

3.นวัตกรรมตัวอย่างที่ดี (ถ้ามี)

- ไม่มี

4.ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

- สนับสนุนการเฝ้าระวังด้านสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อนำกลุ่มเสี่ยงจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี (Wellness plan) ให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ

- สนับสนุนกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาต่อยอดการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพสู่ระดับดีเด่น

- กระตุ้นให้บุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต.คัดกรองซีมีแคร์ (2Q Plus) ในผู้สูงอายุให้ครอบคลุมตามเป้าหมาย และติดตามดูแลต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มคุณภาพการเฝ้าระวังและดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง

- ส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขนำองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากกรมสุขภาพจิตไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตและติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงจนดีขึ้นให้ครอบคลุมในทุกอำเภอ

4.2 สำหรับส่วนกลาง

- เร่งรัดการดำเนินงานพัฒนาโปรแกรม Wellness Plan ใน Application Bluebook เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานในพื้นที่

- เร่งรัดพัฒนาระบบฐานข้อมูลโปรแกรม 3 C โปรแกรม Long Term Care ในการติดตามข้อมูลรายงานผลและเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานในพื้นที่

- สนับสนุนสื่อความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพจิตผู้สูงอายุ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ผู้รายงาน : นางสาวลลิตา สุกแสงปัญญา

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

ศูนย์อนามัยที่ 6

โทรศัพท์ : 062 335 5505

ผู้รายงาน : นางจิตรลดา ทิมาบุตร

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงานสุขภาพจิต ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6

โทร. : 085 109 2637